

Sami Savela

LL, erikoislääkäri
KSKS, Anestesiologia ja tehohoito
sami.savela@ksshp.fi

Lyngen, Norja. Maisemat puhuvat puolestaan. Kuva Sami Savela, 2019.

Laskijan vapaus

Vapaalaskija nauttii luonnosta sitä kunnioittaen ja itsensä haastaen. Aina ei tarvitse mennä edes kauas. Tuntureiden ja vuorten koukuttava kutsu houkuttelee yhä useampia lajin pariin.

► 1980-luvun alkupuolella elettiin erityisesti Jyväskylässä alkavaa mäkihypyn kulta-aikaa, kun eräs paikkakuntalainen nuorimies oli hypännyt Oslon Holmenkollenilla hernerokkasumussa suurmäen maailmanmestaruuteen sensaatiomaisella tavalla. Tähän valtavaan innostukseen oli helppo tarttua mukaan, etenkin kun vain parin kilometrin päässä synnyinkodistani sijaitsi legendaarinen Karmitsan puinen hyppymäki. Enkä ollut ainoa, en todellakaan. Pelkästään kotikadultani meitä oli samassa juonessa mukana kolme kaverusta, joilla kaikilla lieni tavoitteena olla

jonakin päivänä suuri mäkimies. Hyppymäessä kului useampi vuosi, ja osalla kavereistani hyppy kantoi aina maajoukkueeseen, olympialaisiin ja Keski-Euroopan mäkiiviikolle saakka. Itselläni into loppui 14-vuotiaana – ehkäpä ne kesäiset, helteiset viikonloput muovimäessä olivat lopulta liikaa vapaudenkaipuulleni.

Mutta jo aktiivisen harrastamisen aikana oli hyppäämisen rinnalle tullut muuta. Sukset vaihtuivat mäkisukista laskettelusuksiin ja Laajavuoren hyppymäet viereisiin rinteisiin. Kotiin tilattiin Skimbaaja-lehti, keskustan Sokokselta löytyi Powder

Magazine ja kaverin taivaskanavilta nauhoitettiin laskupätkiä, ilmestyipä oman huoneen seinille laskettelu-tähti Glen Plaken ja kumppaneiden

Vielä vuosikymmenten jälkeenkin innostukseni lajiin on edelleen voimakas.

julisteitakin. Harrastukseni alkuaikoja muistellessa tuntuu suorastaan häkellyttävältä, että vielä vuosikymmenten jälkeen innostukseni lajiin on edelleen yhtä voimakas.

>>

Sveitsin Verbier on yksi ehdottomista suosikkikohteistani. Kuva Jere Ylönen, 2015.

Etenkin moni laskettelua harrastava lienee vuosien mittaan törmännyt termiin ”vapaalasku”. Itse en oikein tiedä, kuinka tuohon lajini nimeen suhtautuisin. Vapaalaskulla tarkoitetaan niin kutsutua off-piste-hiihtoa eli laskemista merkittyjen rinnealueiden ulkopuolella. Minulle laskeminen on aina ollut mitä suurimmassa määrin vapaata riippumatta, missä ja milloin se on tapahtunut. Todettava kyllä on, että

Juuri se jokin vapauden tunne on kaikkein kiehtovinta ja koukuttavinta tässä lajissa.

upeimmat laskukokemukset ovat syntyneet vuorilla hissilinjojen ulottumattomissa, ja kieltämättä juuri se jokin vapauden tunne on kaikkein kiehtovinta ja koukuttavinta tässä lajissa. Käännökset on ansaittava kiipeämällä laskettava paikka ensin ylös omalla lihasvoimalla. Yleensä tämä tapahtuu nousukarvat suksien

pohjissa skinnaamalla, joskus sukset reppuun kiinnitettynä kävelemällä. Jyrkemmillä pätkillä liikuttaessa kävelyn tukena saatetaan tarvita jäärautoja ja hakkua.

Vapaalaskussa itse laskeminen on toki keskiössä, mutta elämys syntyy kokonaisuudesta. Kaikki se luonnossa liikkuminen ja huikeat maisemat, yhdessä tekeminen ja keskittyminen vain käsillä olevaan hetkeen saavat aikaan jotakin erityistä. Harvassa ovat ne asiat, joita tehdessä pääkoppa tyhjenisi yhtälailla kaikesta muusta. Vaikka laskureissuni on tehty pääsääntöisesti varsin pienen ystäväjoukon kesken, olen vuosien mittaan saanut harrastukseni kautta tutustua moneen upeaan ihmiseen. Niin kuin muissakin harrastuksissa, samanhenkiset ihmiset hakeutuvat samojen asioiden pariin.

Lukuisat laskettelumatkat ovat suuntautuneet niin Keski-Eurooppaan, Norjaan, Japaniin kuin koti-Suomeenkin. Reissussa tyypillinen laskupäivä alkaa kohteesta ja suunnitelmasta riippuen ainakin riittävän ajoissa, monestakin syystä. Majoi-

tuspaikasta körötellään tavallisesti vaihtelevan pituinen matka autolla mahdollisimman lähelle kohdetta. Alpeilla toki yleensä nouseaan hissillä tai matkustetaan esimerkiksi bussilla johonkin sopivaan paikkaan, josta varsinainen taival alkaa. Joskus laskureittiä joutuu lähestymään pidemmän pätkän lähes tasaista maata ennen varsinaisen nousun alkua. Nousuun meneekin taukoineen suurin osa ajasta, eikä itse lasku ole siis ajallisesti kuin vain pienehkö osa kokonaisuutta. Mutta onnistuneen päivän päätteeksi mielihyvän tunne on sitäkin suurempi, vaikkei päivään välttämättä ole mahtunut kuin yksi tai kaksi laskua. Toisinaan olemme hiihtokeskuksissakin päässeet nauttimaan niin kutsutusta hissipuuterista, hissimatkan ulottuvilla olevasta puuteriumesta, jolloin päivään on saattanut mahtua monia laskuja. Tilanne on kuitenkin harvinainen, sillä kovin usein reissumme eivät suuntaudu edes lähelle hiihtokeskuksia. Laskupäivän jälkeen ilta kuluu tavallisesti varusteita kuivatellessa. Pienen after skin voi kenties

majoituspaikassa pitää, mutta koska aikainen herätys toistuu seuraavana-kin aamuna, on suuremmat kemut on syytä jättää väliin. Kaloreita kyllä kuluu näillä reissuilla!

Merkittyjen rinnealueiden ulkopuolella liikkuminen on valitettavasti saanut palstatilaa myös ikävien onnettomuuksien vuoksi. Joka talvi joudumme lukemaan otsikoita lumivyöryistä ja niihin menehtyneistä laskijoista. Tuntureilla tai vuoristossa liikkumiseen kuuluu ilman muuta omat riskinsä ja siksi luonnossa on pysyttävä nöyränä. Onnettomuuksia ikävä kyllä joskus tapahtuu, vaikka omalla toiminnallaan ei niitä erityisesti kerjäisikään. Lajin suosion kasvaessa yhä useampi myös hakeutuu takamaastoihin ja siten altistuu riskeille. Niihin voi kuitenkin merkittävällä tavalla itse vaikuttaa. Oppia on nykyään saatavilla varsin laajalti myös Suomessa: lumiturvallisuuteen liittyviä koulutuksia on niitä haluaville tarjolla useita, ja suosittelenkin laajasta kiinnostuneita hakeutumaan näille kursseille. Kuten monessa muussakin harrastuksessa, turvallisuuteen liittyvät seikat ovat aivan olennainen osa myös tätä lajia. Turvallisin tapa perehtyä takamaastoihin on tehdä se vuoristo-oppaan kanssa, ja nykyään myös suomalaisia vuoristo-oppaita on useita.

Puuteria ja aurinkoa. Bruson, Sveitsi. Kuva Jere Ylönen, 2012.

Paljon on vielä käymättömiä paikkoja ja laskemattomia reittejä. Paljon on myös reittejä, jotka osaltani saavat jäädä laskematta. Yksi suurimmista haaveistani on päästä nauttimaan harrastuksesta myös perheeni kanssa. Unelmani olisi tehdä esimerkiksi Alppien Haute Route -vuoristovaellus oman jälkipolven kanssa, mikäli he vielä hetken vartuttuaan ovat yhä lajista kiinnostuneita.

Suosittelen lämpimästi kokeilemaan tätä vapaalaskuksi ristittyä lajia, mikäli kiinnostusta tuntureihin, vuoristoon, laskemiseen ja ennen kaikkea nousemiseen on. Maaston ei todellakaan tarvitse olla haastava, eikä erityisesti alkuvaiheessa sen tulekaan olla. Vapauden nautinto on täysin mahdollista kokea turvallisesti, opastettuna ja luottavaisin mielin. Kohtuullinen laskutaito riittää alkuun. Life happens outdoors! ■

Näkymä Mt. Fortin huipulta (3 300 m) Verbierin läheltä Sveitsistä, taustalla muun muassa legendaarinen Matterhorn. Kuva Sami Savela, 2015.